

המוציא יין פרק שמיני שבת

ע"ה.

עין משפט נר מצוה

ד א ב מיי פ"ח מהל' שנת
הכ"ה ז'
ג א שס הלכה יב:

לעזי רש"י

גלוזי"ר גלוז"ד. ד. דבק
חוק.
מיי"ל א. ברקית (מחלת
עיינים).
טלפ"א. חולד.

מוסף תוספות

א. טפי. מוס' הל'ש.
ב. דה"ה. מוס' הל'ש.
ג. דאמר (לעיל עו.)
ד. נתיקיה זה במחשבתו של
הז. רש"י. ד. דהא
מילתיה דרשב"ג מוסקא
גיבויה ומשפט דת"ק הדר
למילתיה. מ' ה"ן. ד[ו]א
רשב"א הוא סמוך
למילתיה הוה ליה למתני.
ה. דמשמע משום
דרעוהו מסוכה על דעת
רבו הוא. ה. מ' ה"ן.
ו. ד[ו]א רשב"א בכל אדם
קאמר. רש"י. דמחייב זה
במחשבתו של זה. מ' ה"ן
ו[ע]י' מה"ר"ם.
ז. דאלבית דת"ק הוא
דמתרין ליה ומשום הכי
לא שני ליה. מ' ה"ן.
ח. דמשמע מצניע משמע
הכי ק"ן שהוצנע זה הדבר
אפי' ע"י אחר. מוס'
ט. דאין הוה קסיד
דהוה מחייב לכי"ע
במחשבתו של זה והוה
קשיא ק"ן אטו מצניע לא
בעינן שיצויה הוא
להתחייב. רש"י. וכוון
שהוא לא הצניעו אמאי
מחייב. מוס' הל'ש. י. זה
במחשבתו של זה. מוס'
הל'ש. יא. ומתניין. מוס'
הל'ש. יב. לקט"ס. מוס'
הל'ש. יג. דכיון
דמחשבתו לו מהניא
מחשבתו של בעל הבית
להתחייב. לתלמיד.
יד. דמל"א מיי"ל
מתניין. מוס' הל'ש.
טו. משום דקתני להו בחדי
יין ושמן ודבש. מוס'
הל'ש.

רבינו חננאל (המשך)

כל מה שהיה שם והצניע
ובא בדב בשבת והוציא אם
מה שהצניע לו תלמידו, אם
הוציא הרב דבר שהוא
חשוב לכל כשיעורין הללו
היי זהו חובו. ואם הוציא
הרב דבר שאינו חשוב לכל
פחות מן השיעורין הללו,
אילו הוא בעצמו הצניע
חייב עליו בכל שהיא, אבל
תלמידו הצניעו פחות הוא
מן השיעורין הללו מוציא
פטור, ואם הוציא מן
המשקין מה שלא הוצנע
אינו חייב אלא ברביעית.
שנמצאו דברי ר"ש שאמר
לא נאמר לו השיעורין
הללו אלא למציעיהן למי
שנצניעם לו שמשו. ויש
שנפרשין שמועה זו פי'
אחר הדבין קאמר ר"ש
נאמר לו השיעורין הללו
אלא ליענין הדבנה, ולא
סלק. ויש שגורסין שיטה
אחרת דאבי ראש דבריינו,
בד"א במוציא אבל מצניע
כל שהוא, ומקט"ס הכי אטו
מוציא לאו מצניע הוא,
ומפרקינן פירוק דאבי.
ואנתנו לא קא סלקא לנא
הכי ומלשונא דפרישנא
דכיון כיון קרוין אותה
בלשון אימרי ריש פילקא
ובלשון ישימטאל פלכה,
ושורשיין על פי הכוש כמו
כדור אצל הצניעה הלא
שיכדו הכוש ויטבו, ויש
שיכדו אותה מן העצם, ויש

שבין בוחזין יאירוד. אין נראה לר"י לפרש דהיינו תכלול דתוספתא
קמני צדק מילתא גופא שכוללים לתורו וצבוכרות (דף נח):
חשיב תכלול וחורו אלמא תכלול לאו היינו חורו: דם וכל מיני
משקין ברביעית. בתוספתא גרס ושאר מיני משקין וכן נראה"ה דהא
כל מיני משקין אינן צרביעית דיין

וליתא דרבי ינאי והכא בהא קמיפלגי ר"ש
בן אלעזר סבר אבר קטן דגדול ואבר גדול
דקטן בן יומו כי הדדי יניהו ורבי נתן סבר
אבר קטן דגדול אין אבר גדול דקטן בן יומו
לא מאי הוי עלה תא שמע דתניא רבי שמעון
בן אלעזר אומר שמן כדי לטוך אבר קטן של
קטן בן יומו: מים כדי לטוף בהן את
הקילור: אומר אביי מכדי כל מילתא דשכיחא
ולא שכיחא אוזל רבנן בתר דשכיחא לקולא
שכיחא ושכיחא אוזל רבנן בתר דשכיחא
לחומרא יין שתייתו שכיחא רפואתו לא
שכיחא אוזל רבנן בתר שתייתו דשכיחא
לקולא חלב אכילתו שכיחא רפואתו לא
שכיחא אוזל רבנן בתר אכילתו לקולא דבש
אכילתו שכיחא רפואתו שכיחא אוזל רבנן
בתר רפואתו לחומרא אלא מים מכדי שתייתו
שכיחא רפואתו לא שכיחא מאי טעמא אוזל
רבנן בתר רפואתו לחומרא אומר אביי
בגלילא שנו רבא אומר אפי' תימא בשאר
מקומות כדשמואל דאמר שמואל כל שקייני
מוס ומטללי לבר ממיא דמוס ולא מטללי:
ושאר כל המשקין ברביעית: תנו רבנן אדם
ובל מיני משקין ברביעית רבי שמעון בן
אלעזר אומר דם כדי לכחול בעין אחת * שבן
בוחזין לברקית ומאי יניהו דמא דתרנגולת
ברא רשב"ג אומר דם כדי לכחול בו עין אחת
שבן בוחזין ליאירוד ומאי ניהו דמא
דכרושתינא וסימנך גוא לגוא ברא לברא
בד"א במוציא אבל במצניע כל שהוא חייב רבי
שמעון אומר בד"א במצניע אבל במוציא אינו
חייב אלא ברביעית ומודים חכמים לר"ש
במוציא שופכין לרה"ר ששיעורין ברביעית:
אמר מר בד"א במוציא אבל במצניע כל
שהוא אטו מצניע לאו מוציא הוא אמר אביי
הכא במאי עסקינן בתלמיד שאמר לו רבו

לך ופנה לי המקום לעבודה הלך ופנה לו דבר חשוב לכל חייב עילויה דבר
שאינו חשוב לכל אי אצניע רביה מייחייב עילויה ואי לא לא מייחייב: אמר מר
מודים חכמים לר"ש יבמוציא שופכין לרה"ר ששיעורין ברביעית: שופכין
למאי חזו אמר רבי ירמיה לגבל בהן את הטיט והתניא טיט כדי לעשות
בהן פי כור לא קשיא הא דמיגבל הא דלא מייגבל לפי שאין אדם שורח
לגבל טיט לעשות פי כור: מתני' יבמוציא חבל כדי לעשות אוזן לקופה
גמי כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה רבי יהודה אומר כדי ליטול ממנו
מדת מנעל לקטן נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין והמוציא קשר מוכסין חייב
נייר

המלניע. והואילא חייב בכל שהוא. לקמיה פריך אטו מלניע לאו מוציא הוא: ר' שמעון אומר דד"א. דמיחייב צשיעורא וטוטא כי האי:
במצניע. צשיעור הזה וחזר והואילא: אבל מצניע. אדם שלח הנניעו והואילא אינו חייב אלא צרביעית: מצניע שופכין. אדם שלח
הנניען אינו חייב אלא צרביעית דבזיר מהכי לא חזו דלקטמן לגבל טיט: אטו מלניע לאו מוציא הוא. הלל אלא מייחייב אלא על ידי
הואילא: אמר אביי כהא בתלמוד. כגון שולח דגמי צשיעורא דחשיב מצניע כלומר דבצר שאין לך לילך בו
ללא אצניע רביה לזכרו: דבר שאינו חשוב לכל בו. והכי קאמרי דד"א דצשיעורא דחשיב מצניע כלומר דבצר שאין לך לילך בו
אלא אחר הולאתו זה של שמהשעה תלויה בזה שהואילא אבל מצניע דבצר שיש לך לילך בו וכן אחר מהשעה של מצניע כגון המלניע כל שהוא חייב זה
המוציא ורשב"א אמרה ואזיל לטעמיה דאמר צפרקין דלעילא דצדצר שאין מצניעין כמוהו והוכשר ליה והצניעו נתיחייב זה במחשבתו של זה. וה"ה
דמני לאוקמי מצניע גופיה ולמימר הכי דד"א מצניע דבצר שלח הולנע ואין לך לילך בו אלא אחר הולאתו של זה אבל אם היה זה מצניע דבר
זה מתחילה וחזר והואילא חייב אלא משום דשמעינן ליה דלאמר נתיחייב זה במחשבתו של זה אוקמנא אצניי אפי' צאחר שהואילא וכו"ש אם הואילא הוא
עצמו: פי כור. נקב שנתנין בו המפוח ושיעורא וטוטא הוא ומרביעית חזי לגבל טווא וימין דהואילא טיט חשיבא צכדי פי כור בעינן נמי
לשעוריה בהך (ט) דעבדי לטיט צכדי גיבול פי כור: דמיגבל. כזר חשוב צכדי פי כור אבל זה שעדיין לא נגבל אינו נשער צכך לפי שאין אדם
שורח לגבל שיעור מוטע מה ואם צל לגבל מגבל יתור ועושה צו דברים אחרים: מתני' און לקופה. לאחזה צה: טלא. לתלות צו:
מדת מנעל. להראותו לאומן כמדה זו ואי תרמי. ייני. מעשבים עושים אותו: קשר של מופסין. יש לך אדם שנתן המכס לנפה הנהר במקום
אחד או מוחל לו במתנה והוא מוסר לו חותם להראותו למוכס שמחלו לו המכס ודרכו לכתוב צו שמי אומיות והן גדולות משמי אומיות שלנו:

וליתא דרבי ינאי. ור' שמעון בן אלעזר או או קמני או אבר קטן של
גדול או להפך וכולה חד שיעורא הוא: פ"ט כו'. ודרכי ינאי מנאי
הוא: מכדי כל מילתא דשכיחא ולא שכיחא. כל ששיעור חכמים לעינן
צבת והוא רחוי לשני צדדים חדא שכיחא וחדא לא שכיחא אוזל רבנן
צשיעורין צבת דשכיחא ואפילו היא

קולא ששיעורה גדול אמרינן סתמיה
להא עבדי ולא אמרי' הואיל וחזי נמי
למילתא אחריתי ששיעורה קטן ניזיל
צמרה לחומרא ואע"פ דלא שכיחא:
שכיחא ושכיחא. והיכא דשכיחא
מרייהו אזלינן לחומרא ולא משערין
צשיעורא וטוטא: רפואסו לא שכיחא.
כגון לשוף בו קילור ואע"ג דחזי לה
לחיכא דעבדי צחלב אשה וחיכא
דעבדי צמיא וחסין על היין שדמיו
יקרים הלכך אוזל צבת שתייתו
ושיעוריה צכדי מויגת כוס ואע"ג
לקולא שיש כאן שיעור גדול וכן
חלב נמי חזי לאכילה ולשוף קילור
ומיהו לא שכיחא שהרי אף המיס
רחויין לכך ויש עושין ממים הלכך
אזול רבנן צבת אכילתו ושיעורו
צכדי גמיאה ואע"ג דקולא היא:
דצט רפואסו נמי שכיחא. שאין
משקה אחר רחוי לכתיב: לחומרא.
הואיל ומרייהו שכיחן לחומרא
בעינן לשעוריה: רפואסו לא שכיחא.
שהרי שאר משקין רחויין לכך ויש שפין
קילור צצטר משקין ושמתינו שכיחא
שעור צמית מים הם שפין אדם
צומה יין לכל צמאי כי אם לטעודמו:
צגילא שנו. שהן עניים ומקפדין
דבצר מוטע וחסין על יין וחלב לשוף
(ה) קילור ואין שפין אלא צמיס והלכך
רפואתו נמי שכיחא ובעינן למיזל
לחומרא: לא שקייני. כל משקין
ששפין צהן קילור: מסו. המולי:
ומטללי. מסככיין על העין ומונעיין
מראיתו עד שיכלה מראיתו לגמרי
מפני שהן עינין ונגלדין כמין דצק
שקורין גלזוי"ר: צר ממיא. דעדיפי
מכולו דמסו ולא מטללי שנצלעין
מיד או יגיבין מהר ולא נגלדין על
גב העין: שכן וחולין לנדיקס.
מיל"א שצולטת בעין: ומאי נינהו.
מאזיה דס כוחלין אותו: ליאירוד.
תכלול. ובתוספתא רחמי לתורו והן
טיפות דקות של לזון הנוולות צעין
דמתנן צבוכרות גבי מומין (דף נח):

דמא דכרושתינא. עטלף שקורין
טלפ"א: גוא. כרושתינא מצוי צמוך
הישנן שהוא ליאירוד שהוא שוקע
צמוך העין: צלח. דמא דתרנגולת
צרה לצרקות שהיא צולטת: צד"א.
דבעינן שיעורא צמוציא לר"ה: אבל
המלניע. והואילא חייב בכל שהוא.
במצניע. צשיעור הזה וחזר והואילא:
הנניען אינו חייב אלא צרביעית דבזיר
מהכי לא חזו דלקטמן לגבל טיט: אטו
מלניע לאו מוציא הוא. הלל אלא מייחייב
אלא על ידי הואילא: אמר אביי כהא
בתלמוד. כגון שולח דגמי צשיעורא
דחשיב מצניע כלומר דבצר שאין לך לילך
בו אלא אחר הולאתו זה של שמהשעה
תלויה בזה שהואילא אבל מצניע דבצר
שיש לך לילך בו וכן אחר מהשעה של
מצניע כגון המלניע כל שהוא חייב זה
המוציא ורשב"א אמרה ואזיל לטעמיה
דאמר צפרקין דלעילא דצדצר שאין מצניעין
כמוהו והוכשר ליה והצניעו נתיחייב זה
במחשבתו של זה. וה"ה דמני לאוקמי
מצניע גופיה ולמימר הכי דד"א מצניע
דבצר שלח הולנע ואין לך לילך בו אלא
אחר הולאתו של זה אבל אם היה זה
מצניע דבר זה מתחילה וחזר והואילא
חייב אלא משום דשמעינן ליה דלאמר
נתיחייב זה במחשבתו של זה אוקמנא אצניי
אפי' צאחר שהואילא וכו"ש אם הואילא
הוא עצמו: פי כור. נקב שנתנין בו
המפוח ושיעורא וטוטא הוא ומרביעית
חזי לגבל טווא וימין דהואילא טיט חשיבא
צכדי פי כור בעינן נמי לשעוריה בהך
(ט) דעבדי לטיט צכדי גיבול פי כור:
דמיגבל. כזר חשוב צכדי פי כור אבל זה
שעדיין לא נגבל אינו נשער צכך לפי שאין
אדם שורח לגבל שיעור מוטע מה ואם
צל לגבל מגבל יתור ועושה צו דברים
אחרים: מתני' און לקופה. לאחזה צה:
טלא. לתלות צו: מדת מנעל. להראותו
לאומן כמדה זו ואי תרמי. ייני. מעשבים
עושים אותו: קשר של מופסין. יש לך אדם
שנתן המכס לנפה הנהר במקום אחד או
מוחל לו במתנה והוא מוסר לו חותם
להראותו למוכס שמחלו לו המכס ודרכו
לכתוב צו שמי אומיות והן גדולות משמי
אומיות שלנו:

אמר אביי מכדי לעינן
שיעור הוצאה כל דבר שיש
בו ב' מידות אחת
מצויה ואחת שאינה מצויה
הלכו חכמים בשיעור
הוצאתו אחר ההנאה
המצויה, אפי' אצ"ג שהיא
מרבוב מן האהרות ונמצאת
לקולא, ואם שתייהן מצויות
הלכו להחמיר. חלב שתייתו
שכיחא ורפואתו לא
שכיחא, אזול רבנן בן
שתייתו לקולא, יין שתייתו
שכיחא ורפואתו לא
שכיחא, אזול רבנן בתר
שכיחא, אזול רבנן נמי בתר
שתייתו לקולא. דבש
אכילתו שכיחא ורפואתו
שכיחא, אזול רבנן בתר
רפואתו לחומרא, ושאלו
את אביי מים מכדי שתייתו
שכיחא ורפואתו לא
שכיחא, מיט אזול רבנן
בתר רפואתו דאמרו כדי
לשוף בהן את הקילור.
ואהדר אביי בדגלילא שנו.
לכומר, מי לגיל שתיין דיועין
שמועילין לעינין בקילור שהן
כמי דקלים שהן דיועין
שמועילין לירוקה, אבל מים
דעלמא ברביעית. רבא אמר
אפילו תימא מים כשבשר
מקומות שאין המים טועיין
בהן את הקילור כדשמואל,
דאמר שמואל כלהו שיקיי
מעלו וטעדי בר מן שאין
דמעלו וגודי. וכן תורף
הדברית שאין המים טועיין
כמי מים, אבל אלא עיקר
שתייתו בעין רפואה היא
לפיכך שיעורין כרפואה. דם
ברביעית. ואם של דרופית,
דהוה תרנגולא כרא, או של
עטלף, כדי לכחול עין אחת
ברקיה, כאחזה ששנינו
השוכר את החמור
הדבריק. [וליאירוד].
חווורו שבלבין שחור
שבצין. כרושתינא,
תרנגולא דבתא, וי"א
אלכפאש רמה מועיל
לכאב שבתוך עין, וכן
דוכיפת מועיל לדבס
שבחוף לעין. תנא במ"ה
דברים אמורים בלא קום
שהוציא דבר שמוציא קום
הוצניעו, שהוא צריך
לשיעורין הללו. אבל הנניע
דבר בחול לצרכו והוציא
בשבת חייב עליו בכל
שהוא. ריש אומר כל נאמר
השיעורין הללו לא נאמר
אלא למצניעיהן
הצניע בחול כשיעורין הללו
הוציא בשבת חייב. אבל
אם הוציא בלום מן כל אילו

(א) לעיל מ. [ע"ש בתוספתא].
(ב) גבי העין דגלילא שנו
פי מי לגיל שתיין כי
מועילין לעינין בקילור כמו מי
דקלים [לקטן דף ק]. אדם
דיועין שמועילין להרקה
בערך גליל ועי' מוס' לעיל מ.
ד"ה גלילא. וכן תוס' תניגה
כ. ד"ה גלילא. א. [תוס'
פ"ט]. ד. [גבי העין לירוד
פי' שנתנו קמיתו על גב
עינין]. ס. [לקטן ע"ט].
(ו) [לקטן ע"ט]. א. [תוס'
פ"ט]. ח. [שנתן פ"ט ע"ט].
(ט) דף ע"ג. א. [ג"כ תוס':
וכא אחר והואילא].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה גלילא שנו
והי' לשוף בו קילור. י"ב ע"ל
כדף מ' מ"ג' ה' הוס' ד"ה
גלילא: (ב) ד"ה פי כור וכו'
כדף מ'א דעבדי לטיט:

גלוין הש"ס

גמ' שבן בוחזין לברקית.
ע"י צבורת דף נ"ב ע"ב מוס'
ד"ה וימין:

רבינו חננאל

אמר אביי מכדי לעינן
שיעור הוצאה כל דבר שיש
בו ב' מידות אחת
מצויה ואחת שאינה מצויה
הלכו חכמים בשיעור
הוצאתו אחר ההנאה
המצויה, אפי' אצ"ג שהיא
מרבוב מן האהרות ונמצאת
לקולא, ואם שתייהן מצויות
הלכו להחמיר. חלב שתייתו
שכיחא ורפואתו לא
שכיחא, אזול רבנן בן
שתייתו לקולא, יין שתייתו
שכיחא ורפואתו לא
שכיחא, אזול רבנן בתר
שכיחא, אזול רבנן נמי בתר
שתייתו לקולא. דבש
אכילתו שכיחא ורפואתו
שכיחא, אזול רבנן בתר
רפואתו לחומרא, ושאלו
את אביי מים מכדי שתייתו
שכיחא ורפואתו לא
שכיחא, מיט אזול רבנן
בתר רפואתו דאמרו כדי
לשוף בהן את הקילור.
ואהדר אביי בדגלילא שנו.
לכומר, מי לגיל שתיין דיועין
שמועילין לעינין בקילור שהן
כמי דקלים שהן דיועין
שמועילין לירוקה, אבל מים
דעלמא ברביעית. רבא אמר
אפילו תימא מים כשבשר
מקומות שאין המים טועיין
בהן את הקילור כדשמואל,
דאמר שמואל כלהו שיקיי
מעלו וטעדי בר מן שאין
דמעלו וגודי. וכן תורף
הדברית שאין המים טועיין
כמי מים, אבל אלא עיקר
שתייתו בעין רפואה היא
לפיכך שיעורין כרפואה. דם
ברביעית. ואם של דרופית,
דהוה תרנגולא כרא, או של
עטלף, כדי לכחול עין אחת
ברקיה, כאחזה ששנינו
השוכר את החמור
הדבריק. [וליאירוד].
חווורו שבלבין שחור
שבצין. כרושתינא,
תרנגולא דבתא, וי"א
אלכפאש רמה מועיל
לכאב שבתוך עין, וכן
דוכיפת מועיל לדבס
שבחוף לעין. תנא במ"ה
דברים אמורים בלא קום
שהוציא דבר שמוציא קום
הוצניעו, שהוא צריך
לשיעורין הללו. אבל הנניע
דבר בחול לצרכו והוציא
בשבת חייב עליו בכל
שהוא. ריש אומר כל נאמר
השיעורין הללו לא נאמר
אלא למצניעיהן
הצניע בחול כשיעורין הללו
הוציא בשבת חייב. אבל
אם הוציא בלום מן כל אילו